

N.V. STEREO BESCHUIT- EN KOEKFABRIEK.KERSTMIS 1942.

Geacht Personeel !

Op een der pleinen van Athene, de hoofdstad van Griekenland, staat een standbeeld. Het is niet van een beroemd veldheer of staatsman, dichter of musicus. Neen, het heeft een meer zinnebeeldige strekking en diepen zin. Het beeld stelt voor "De Tijd". Het staat op de teenen en heeft vleugels aan de voeten. Het onderschrift luidt : "Waarom staat gij op Uw teenen ?" Antwoord : "Omdat ik maar even blijf". Waarom hebt ge vleugels aan de voeten ? "Omdat ik snel voorbij ga". Aan deze voorstelling moesten wij denken, nu wij weer aan het einde van het jaar staan.

OMDAT IK SNEL VOORBIJ GA.

Dat is wel de ervaring van iedereen, die even nadenkt en zich de woorden herinnert van het bekende oudejaarsavondlied "Uren, dagen, maanden, jaren, vliegen als een schaduw heen". Deze woorden treffen ons nog te meer, nu we in zoo'n diep ernstigen tijd leven, waarin alles onzeker is. Onze werkring, ons gezinsleven, onze woning, het zakenleven, het is alles wankel en onzeker. De wensch, het vorig jaar uitgesproken, dat spoedig het geklapwiek van de vredesduif mocht worden vernomen, is helaas niet in vervulling gegaan. De oorlogvoerende landen en bezette gebieden bevinden zich als een schip in de branding van een woelige, kokende zee. Nacht en dag bedreigen ons gevaren en wij worden met schrik vervuld als wij zien, hoe in enkele minuten een stad in een puinhoop wordt veranderd. Groot is het leed en de ellende, die ons land moet doormaken en groot zijn de moeilijkheden, waarmede wij allen te kampen hebben.

Toch is het verkeerd, zich al te veel aan sombere stemmingen over te geven, want er was ook veel, waarvoor we dankbaar kunnen zijn. Laten wij ons even bepalen bij ons eigen bedrijf. Hebben wij niet veel reden tot dankbaarheid, dat de bedrijven nog intact en ongeschonden zijn gebleven ? Dat alle afdelingen nog werken en zelfs onze beschuit-afdeeling op volle kracht ? Voor de overige afdelingen is dit slechts in beperkte mate het geval door de kleinere toewijzingen van grondstoffen.

Ook met de kwaliteit van de grondstoffen doen zich groote moeilijkheden voor, doch het is verblijdend, dat wij er toch nog steeds in geslaagd zijn, er een behoorlijke kwaliteit van te maken en onze producten toch aan de spits staan. Wanneer men ons vóór eenige jaren zou hebben voorspeld, dat wij van dergelijke grondstoffen onze producten zouden moeten fabriceren, zouden wij dat voor onmogelijk gehouden hebben. Toch is het mogelijk gebleken er altijd nog iets goeds van te maken. Moeilijkheden zijn er nu eenmaal om overwonnen te worden !

Ook in het achter ons liggende jaar heeft er regelmatig contact tusschen ons en het geheele personeel bestaan door verschillende bijeenkomsten. Deze samenkomsten komen zeer zeker een goede verstandhouding ten goede. En vergeten wij ten slotte niet de onvergetelijke boottocht naar Wijk bij Duurstede, waaraan zowel wij als alle deelnemers nog steeds met zooveel genoegen terugdenken.

Helaas werden in den loop van het jaar verschillende personen aan ons bedrijf onttrokken om elders te werk te worden gesteld. Aan deze leden van ons personeel denken wij veel en wij leven geheel met hen mede. Het is onze hartgrondige wensch dat zij het goed maken, dat hun afwezigheid van korten duur zal zijn en zij in goede gezondheid in den huiselijken kring en in ons bedrijf zullen mogen terugkeeren. Regelmatig ontvangen wij brieven van hen, die steeds worden beantwoord. Voorts worden regelmatig pakketten aan hen toegezonden, waartoe ook U spontaan hebt bijgedragen door daarvoor op de laatste zangmiddag een bedrag af te staan.

KERSTMIS 1942.

Geacht Personeel !

Op een der pleinen van Athene, de hoofdstad van Griekenland, staat een standbeeld. Het is niet van een beroemd veldheer of staatsman, dichter of musicus. Neen, het heeft een meer zinnebeeldige strekking en diepen zin. Het beeld stelt voor "De Tijd". Het staat op de teenen en heeft vleugels aan de voeten. Het onderschrift luidt : "Waarom staat gij op Uw teenen ?" Antwoord : "Omdat ik maar even blijf". Waarom hebt ge vleugels aan de voeten ?" "Omdat ik snel voorbij ga". Aan deze voorstelling moesten wij denken, nu wij weer aan het einde van het jaar staan.

OMDAT IK SNEL VOORBIJ GA.

Dat is wel de ervaring van iedereen, die even nadenkt en zich de woorden herinnert van het bekende oudejaarsavondlied "Uren, dagen, maanden, jaren, vliegen als een schaduw heen". Deze woorden treffen ons nog te meer, nu we in zoo'n diepernstigen tijd leven, waarin alles onzeker is. Onze werkkring, ons gezinsleven, onze woning, het zakenleven, het is alles wankel en onzeker. De wensch, het vorig jaar uitgesproken, dat spoedig het geklapwiek van de vredesduif mocht worden vernomen, is helaas niet in vervulling gegaan. De oorlogvoerende landen en bezette gebieden bevinden zich als een schip in de branding van een woelige, kokende zee. Nacht en dag bedreigen ons gevaren en wij worden met schrik vervuld als wij zien, hoe in enkele minuten een stad in een puinhoop wordt veranderd. Groot is het leed en de ellende, die ons land moet doormaken en groot zijn de moeilijkheden, waarmede wij allen te kampen hebben.

Toch is het verkeerd, zich al te veel aan sombere stemmingen over te geven, want er was ook veel, waarvoor we dankbaar kunnen zijn. Laten wij ons even bepalen bij ons eigen bedrijf. Hebben wij niet veel reden tot dankbaarheid, dat de bedrijven nog intact en ongeschonden zijn gebleven ? Dat alle afdelingen nog werken en zelfs onze beschuit-afdeeling op volle kracht ? Voor de overige afdelingen is dit slechts in beperkte mate het geval door de kleinere toewijzingen van grondstoffen.

Ook met de kwaliteit van de grondstoffen doen zich groote moeilijkheden voor, doch het is verblijdend, dat wij er toch nog steeds in geslaagd zijn, er een behoorlijke kwaliteit van te maken en onze producten toch nog aan de spits staan. Wanneer men ons vóór eenige jaren zou hebben voorspeld, dat wij van dergelijke grondstoffen onze producten zouden moeten fabricceeren, zouden wij dat voor onmogelijk gehouden hebben. Toch is het mogelijk gebleken er altijd nog iets goeds van te maken. Moeilijkheden zijn er nu eenmaal om overwonnen te worden !

Ook in het achter ons liggende jaar heeft er regelmatig contact tusschen ons en het geheele personeel bestaan door verschillende bijeenkomsten. Deze samenkomsten komen zeer zeker een goede verstandhouding ten goede. En vergeten wij ten slotte niet de onvergetelijke boottocht naar Wijk bij Duurstede, waaraan zoowel wij als alle deelnemers nog steeds met zooveel genoegen terugdenken.

Helaas werden in den loop van het jaar verschillende personen aan ons bedrijf onttrokken om elders te werk te worden gesteld. Aan deze leden van ons personeel denken wij veel en wij leven geheel met hen mede. Het is onze hartgrondige wensch dat zij het goed maken, dat hun afwezigheid van korten duur zal zijn en zij in goede gezondheid in den huiselijken kring en in ons bedrijf zullen mogen terugkeeren. Regelmatig ontvangen wij brieven van hen, die steeds worden beantwoord. Voorts worden regelmatig pakketten aan hen toegezonden, waartoe ook U spontaan hebt bijgedragen door daarvoor op de laatste zangmiddag een bedrag af te staan.

En zoo staan wij straks aan het einde des jaars. Wat het nieuwe jaar ons brengen zal, daarop vermogen wij helaas geen antwoord te geven, doch laat ons hopen dat het hartgrondig verlangen naar den vrede in het komende jaar in vervulling zal gaan.

Wij eindigen met al onze medewerkers, zoowel voor hun persoon, gezin als familie, een prettig Kerstfeest en een gelukkig Nieuwjaar toe te wenschen.

De directie.

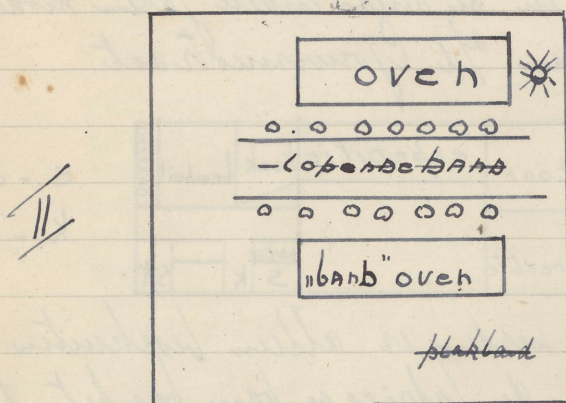
Stereo. loek en beschuit fabriek

Op de maand December ben ik fabrieksmeisje in de Stereofabriek geweest.
Het kantoor en de sinds enkele jaren modern verbouwde fabriek staan op de Gouvernestraat.

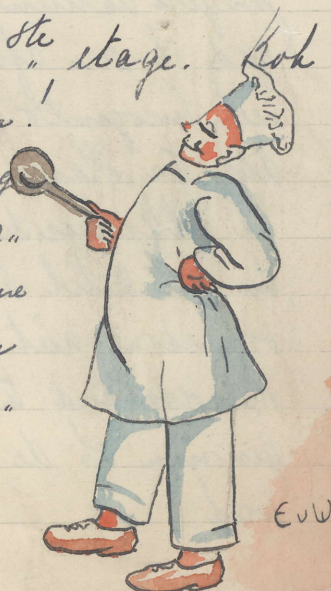
V	kantoor	expeditie	loek	beschuit	bakkerij	S - schaft lokaal K - kleedkamers
	Directie		portier S K		SK	

Oorspronkelijk werden er alleen beschuiten en loek geproduceerd; de fabricage van banket dateert van jongere datum. Met de directeur dhr. Jansz Jr. had ik een afspraak gemaakt, dat m'n werken geheel incognito zou gebeuren; alleen de bedrijfsleider dhr. ter Haar, zou op de hoogte gebracht worden. Ik solliciteerde op de gewone manier bij de portier, die i'n hetel heeft in de fabriek, maar werd, wegens ouderdom niet aangenomen! Dat bleef gelukkig een misverstand te zijn en de volgende dag werd ik aangenomen op de banket afdeling tegen f 6.50 per maand. week.

De portier vroeg loonkaart enz. maar gelukkig was dat allemaal goed afgesproken, zodat ik daar geen verdere hinder van had. Nadat ik een wit schort had gekregen, werd ik naar de banketafdeling gebracht, waar te die dag langs de lopende band, speculaasjes aan het inpakken waren.

De banket-afdeling is op de 1ste etage. Ook de Graaf heeft hier zijn domein! In deze afdeling komt het deeg van de bakkerij en wordt hier verwerkt. Het wordt in een machine gedouwd, waarna het over een rol - die de figuren 1/2 speculaas of koekje draagt - op de platen komt. Die platen

er gelukkig
 zodat ik daar
 ik een wit
 banket afde.
 de lopende
 waren.

komen in de oven met het ongare deeg; aan de
 andere kant worden de er bruin en vers uit gehaald

door een jongen, die de warme platen op een draaiend
 geraamte legt. Dit geraamte bestaat uit 3 r.g. ho.
 lens; op iedere molen is er plaats voor $\pm$ 30 platen.

Hierna wordt de windmolen aangeset, die het banket
 afvoelt; een andere jongen staat o/d andere kant
 van de molen en legt de platen op de lopende band;
 Men hier worden de door de meisjes ingepakt in blik ..
 den. soms voor hoekjes, hakjes - waarna de gewogen worden
 en naar achteren gebracht om beplakt te worden.

De expeditie volgt dan voor verder bevoor.

De maand December de maand waarin het St. hies
 laas. feest valt - draaiden we Speculaas. Ik kwam
 de eerste morgen aan het begin 'd band te hitten;
 de juffrouw gaf me een blik en deed even voor, hoe ik
 de Speculaas erin moest doen. Het meisje aan de
 overkant begon direct met uithoren en schrok, dat

ik al 2 1/2 jaar was; in deze afdeling werkten
alleen jongere meisjes van 15-16 jaar. Als de 17
waren gingen ze naar beneden, naar de loek of
verschuit. afdeling.

De ochtenden duurden tot 12 uur; daarna was
het precies een half uur schaften, waarin de
Radio Spelde en de meisjes warm eten van de fabriek
konden krijgen. Om half 1 het alles weer achter
de band, tot 6 uur. De middag vooral, was bijna
niet door te komen; de meisjes zelf werden tegen
een uur of 2 te moe, zodat ze rustten, niet
afhaalden en de band daardoor meerdere malen
stoppen moest. Als het kwaad worden van de juf.
vrouw niet hielp, kwam chef de Graaf een paar
tijde blokken en wanneer dat ook geen voldoende
uitwerking had, kwam mr. Daamen, chef van de
hele afdeling en dreigde met boetes van minstens
een f. 0.25.

De bedoeling was, dat de 10 meisjes zo veel moge-
lijk afhaalden; de platen waren dan leeg aan het
einde. Gebeurde het nu, tijdens inwinings-momen-
ten, dat er niet voldoende van de platen werd gehaald,
dan werd er gegild: "Stoppe..." en dan werd de
band tot stilstand gebracht. meestal was dat maar

werkten
als de 17
loek of

arna was
arin de
van de fabriek
weer achter
al, was bijna
werden tegen
ten, hiet
re malen
van de fuf.
f een jaar.
boldoende
chef van de
in kunstens

veel broge.
leug aan het
ings. komen.
werd ghaald.
werd de
was dat maar

een fapmiddel. In het ernstigste geval, werden
de platen, door de breijs, die achteraan raten, leeg
gemaakt en op de speculaas op een plaat vergaard.
Dene volle platen werden dan weer naar het begin
gebracht, waarden de loer in omloop werden gebracht.
De stemming onder de breijs was hiet bij andig
ook hiet erg beniumelij; er werd zo nu en dan
fink geolocht, vooral door diegenen, die al eens eerder
op een fabriek waren geweest.

De eerste dag werden hie de „3 moffen-boeren“ al ge-
loeren en t. a. r. van dene 3 worden ook geen van de
anderen enige reserve. Gedachten en meningen wer-
den bij hiet gesproken; alles droeg rood, wit, blauw,
in de kastjes, waar de kleren opgehangen werden, kon-
den de hiet zelfs hiet laten, hun vaderlands hart
te luchten.

De gesprekken waren meer opfrolakking en meestal
meer openhartig; de breisten van die gesprekken gingen
over de verschillende „bijages“ of „verkeeringen“; de
desen bewonderde hie op dit punt n. l. dat ik al 2 1/2
jaar een bijer had en hog hiet getrouwd was. De
hebben 2 weken van D. p. moeten werken. Op het eind
van dese weken, was de stemming opstandig; de
hinderen waren liekamenlij te moe en alles verouel.

de riek. Spelletjes als "Fidelletje" waren toen erg in de smaak. Typisch was bij dit spelletje, dat de meisjes totaal geen fantasie vertoonden. Eder vertelde hetzelfde en op dezelfde manier. Toen het beviel werd, ben ik sprookjes van Andersen gaan vertellen. Het was of ik uit de hemel kwam de raten met open mond en bonden het verschrikkelijk spannend. Ik moest als maar meer vertellen. Er was er een bij, die help het sprookje van Sneeuwvutje niet kende! De tijd was zo voorbij. Toch was het niet gemakkelijk, omdat ik alles in het R'damsch moest vertellen en de enkele woorden als "ladi" niet begrepen.

na een week of 2. Toen ik in de beschuit afdeeling. Hier werkten de "groten" k. l. de meisjes van 17 jaar en ouder. Hier werd gewerkt met het z.g. "ploegstelsel". Er was een avond- en ochtendploeg; de avond-ploeg werkte van 8 's morgens 12 tot 8 's middags 4 uur; de ochtend-ploeg van 8 's morgens 7 tot 8 's middags 4 uur. Het prettige hiervan was, dat je 8 's morgens

"waren toen
t spelletje,
ertoonden.

manier. Toen
Andersen
hemel kwam
t verschrikke.
meer vertellen.
i van Scheun.
Toch was
het R'damoch
als lakei"

EVL

luit afde.
huisjes van
et het 2. g.
tendploeg;
tot s' middags
tot s' middags
'morgens

of s' middags even de tijd had, om eens wat anders
te doen, hetzij thuis, hetzij in de stad.
Ook hier besloeg de machine een heel knip- of
blad en werden de beschuiten d. m. v. een lopende band
ingepakt. Er waren 2 banden, één boven, één beneden in
deze beschuit machine. De bovenste was de makkelijkste.
daarom heb ik er steeds gewerkt - waarbij maar 3 rijen
hoefde bijgehouden te worden; bij de onderste moesten 4
rijen bijgehouden worden. De beschuiten kwamen h. l.
nadat ze eerst van beschuit bol - halve beschuit bol tot
beschuit waren gebakken, over deze grote oven.

EVL

De huisjes zaten er achter en namen zo af die knip-
rijen op zich afkomen. Nadat ze van de band afwa-
men, Splitsten ze zich d. m. v. rinken schieten, waarin
ze achter elkaar kwamen te staan en de onderen hierna
aangekomen d. m. v. rotatie de later. aangekomen naar
voeren duwde. Wanneer je nu niet vlug was, kon je het bij
houden moeilijk en moeude ben ik dikwijls de wanhoop
hebbig geweest, als ik zag, dat de voorraad als maar meer

③

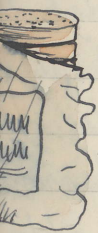
werd en ik haar verhouding er veel te weinig van
in pakte; dikwijls scheurde m'n papieren ook van
de agitatie of kwam ik te veel beschuilen in m'n

zak. mijn stille hope, dat ik ooit ook nog eens
beneden af lopende band mocht werken, heb ik
na deze ervaringen, maar gedooft.

De meisjes waren erg aardig; zodra ze zagen, dat
ik het niet meer "kield", paktten ze mee in of ze
reiden iets vernieuwends. Deze meisjes voelden zich
wel erg "petje" en vernieuwden zich dan ook niet of
weinig met het "schon" van boven. De tijd
ging hier erg snel, vooral s' morgens was de ro' voor-
rij. Er was hier meer gelegenheid om met de kin-
deren te praten. Aardige gesprekken over de godsdienst
en vriendschap of huwelijk hebben we gevoerd. Bij
deze afdeling was ik niet direct opgenomen. Er werd
critiek gelovd en ik kwam ook van boven, hoorde dus
ook tot het "schon" waarbij moest opgepast wor-
den.

t weinig van
een hak van
ten in in

ok hog eens
n, heb ik

hagen, dat
in of he
voelden zich
ook hart of
De tijd
was de Rø vorr.
hiet de kin.
de godsdienst
werd. Bij
men. Ez werd
en, hoorde dus
opgepast vorr.

Katerdag tegen een uur of 11 kwam de juffrouw
van kantoor en werd er uit betaald. Tegenover de
spreuk, die meestal op het loonscheffje was gedrukt
werd niet veel gelet en weinig begrepen. De bandet-
afdeling verdiende tot een maximum van f 7 à f 7.50
de beschuitafdeling tot een max. van f 11 à f 12.
De directie deed erg veel om het personeel in deze tijd
tegenover te komen. Dingenien een soc. verzorgster ont-
kaf, knapte de bedrijfsleider af deze zaakjes op.
Iedere woensdagavond kreeg het personeel een gratis
verpakte koek mee en Katerdag een hakje met 5 bombon-
koken, apart voor het personeel gemaakt. Daarbinnen
werd er fruit uitgeduld. Ho mochten de meisjes
een hak met appelen, peren enz. mee naar huis nemen.
Het Kerstfeest werd iedere keer op nieuw op grootsche-
wijze gevierd. De hele l.g. blik holder werd daar ont-
ruind, de meisjes en jongens kregen o.l.v. mev. Geim-
berg Kerstliederen, een dominee hield een Kerst verhaal
en tuschen al deze bedrijven door werden er versnaps-
tingen uitgeduld. Na het feest mocht iedereen voor-
dien een met witte suiker versierde koek mee naar
huis nemen. Ook de loonscheffjes bonden dan een at-
tractie. Het een kleine gratificatie en een werkdag
leuwig Kerstbrief - die nu niet helemaal begrepen -

Netto loon	Vorig totaal	Jaartotaal t/m heden	No. Arb.	Datum	Bruto Loon		Duurte- toeslag	Over- werk	Extra beloning Art. 10
					D G N	Bedrag			
5,31					5	5,42			

K 2051

Vriendelijkheid is een taal, die
dooven verstaan en stommen begrij-
pen.
Kerstmis 1942.

Van Der Hoeven
Milly

3617

(11)

knijp wekelijks „loonsakje“

gingen te haar huis.

Ook de komervacantie werd genamenlijk doorgebracht in lampen, die o.l.v. de diverse dames of heren stonden. De meisjes hadden het er nu nog over en ze vertelden het nu zo smakelijk, dat ik er ook verhelijkt erg veel van kreeg.

Na deze maand van veel plezier en dikwijls ook nu "historische" ervaringen, ging ik weg om ergens in Den Haag dicht bij m'n "verboffftde" te gaan dienen voor dag en nacht, waar ik kwart moest dragen, ien Monday om de 14 dagen vrij had en 3 jonge kinderen waren!! De meisjes begrepen gelukkig het motief en maakten ze het nu gelukkig onnodig moeilijk af-scheid te nemen.

